

UN VIATGE SENTIMENTAL &c. &c.

—Aquestes coses —vaig dir—, les organitzen més bé a França.

—¿Vós heu estat a França? —va dir el bon senyor girant-se ràpidament cap a mi amb l'expressió més educadament triomfalista del món.

«Que estrany —vaig dir-me considerant el tema— que pel fet de navegar vint-i-una milles, perquè no n'hi ha ni una més de Dover a Calais, un home tingui aquests drets. Ja m'ho miraré a fons.»

De manera que ho vaig deixar córrer i me'n vaig anar de dret al meu allotjament, vaig preparar mitja dotzena de camises i un parell de calces negres de seda (la casaca que porto —vaig dir mirant-me la màniga— ja anirà bé), vaig agafar lloc a la diligència de Dover i, com que el paquebot sortia l'endemà al matí a les nou, a les tres ja estava dinant assegut davant d'un fricassé de pollastre, tan indiscutiblement a França que, si m'hagués mort aquella nit d'una indigestió, el món sencer no hauria pogut suspendre els efectes dels *droits d'aubaine*:* les camises, i el parell de calces negres de seda, la maleta i tot plegat hauria anat a parar al rei de França —fins i tot la petita imatge que he portat tant de temps, i que t'he dit tantes vegades, Eliza, que m'enduria a la tomba, m'haurien arrencat del coll—. Que mesquí, això d'apo-

* Tots els efectes personals dels estrangers (exceptuats suïssos i escocesos) que moren a França són confiscats per virtut d'aquesta llei, encara que l'hereu hi sigui present. I l'adjudicació dels beneficis d'aquesta operació no comporta cap reparació legal.

derar-se de les restes del naufragi d'un passatger desprevingut, que els vostres súbdits han atret a les seves costes! En nom del Cel, SIRE, que no està bé! I em sap molt de greu que amb el monarca d'un poble tan cortès i civilitzat, i tan famós pel sentiment i les bones inclinacions, m'hi hagi de discutir.

I això que tot just he posat els peus als vostres dominis.

CALAIS

Quan havia acabat de dinar i havia begut a la salut del rei de França per convèncer-me jo mateix que no li tenia cap mala voluntat, sinó, al contrari, una alta estima per la humanitat del seu caràcter, vaig créixer un dit per la meva disposició a la concòrdia.

—No —vaig dir—, els Borbons no són pas una raça cruel. Poden anar mal encaminats com qualsevol, però porten la dolçor a la sang.

En reconèixer això, vaig sentir una glopada més suau a les galtes, més càlida i amiga de l'home, de la que es podia atribuir simplement al borgonya (almenys al de dues lliures l'ampolla, que és el que havia estat bevent).

—Déu de justícia! —vaig dir apartant a un costat la maleta d'un cop de peu—. ¿Què tenen els béns d'aquest món que ens enverina l'esperit i fa que tants germans nostres de bon cor es barallin a mort, com fem tan sovint? Quan l'home viu en pau amb els seus semblants, el metall més pesant és més lleu que una ploma a les seves mans! Es treu la bossa i la porta amb desimboltura i sense estrènyer-la, mirant al seu voltant com si cerqués algú amb qui compartir-la.

Fent això, sentia que se'm dilataven totes les venes del cos; les artèries bategaven alhora en harmoniós acord i totes les potències vitals funcionaven a un ritme tan poc discordant que hauria desconcertat la *précieuse* més mecanicista de França; amb tot el seu materialisme, poc m'hauria pogut qualificar de màquina...

«Estic segur —em vaig dir— que li hauria tirat per terra els seus principis.»

La consideració d'aquesta idea m'elevà, en aquell moment, als cims més alts de la natura. Si abans ja estava en pau amb el món, això em va acabar de reconciliar amb mi mateix.

—Si jo fos rei de França —vaig exclamar—, quin moment més oportú no seria perquè un orfe em demanés la maleta de son pare!

EL FRARE. CALAIS

Tot just havia pronunciat aquestes paraules quan va entrar un pobre frare de l'orde de Sant Francesc a demanar alguna cosa per al seu convent. A ningú no li agrada que qualsevol contingència posi a prova les seves virtuts; un home pot ser generós com un altre és prepotent, *sed non quo ad hanc* —o sigui com sigui—, el fet és que no hi ha raons que valguin sobre les nostres pujades i baixades d'humor; poden dependre de les mateixes causes, pel que jo sé, que determinen les marees —i suposar que és així no té per què ser cap descrèdit per a nosaltres—. Estic segur que, almenys jo, en molts casos preferiria que diguessin que he sofert la influència de la lluna, sempre que no hi hagués pecat ni deshonor, que ser considerat plenament responsable d'un fet on hi hagués tant de l'un i de l'altre.